

מהו עבודת האדם ביום ט"ו בשבט?

שאלה:

לכבוד הרב שליט"א.

מהו עבודת האדם ביום ט"ו בשבט?

באיזה נקודות אני צריך לחבר את עצמי ביום הזה? כיון שאני לומד בישיבה בדרך של הליטאים, אין כאן עסק בכלל מט"ו בשבט, וקשה לי להרגיש את הט"ו בשבט, כיון שהוא יום רגיל בישיבה כמו שאר ימות השנה, וביותר משום ששמעתי מת"ח גדול שאין לעשות שום עסק בכלל מט"ו בשבט כיון שאינו הזכר בכלל בשו"ע ובפוסקים (רק בספרי חסידות, ואין זה מחייב את הליטאים).

אבל יודע אני משיעורי הרב שיש עבודה פנימית בט"ו בשבת, כגון להתחבר לנקודת ה"ראשית" שבנפש, ולקדש האכילה, וכו', ועל כן אני רוצה לידע באיזה נקודות אני צריך להתחבר, וכיצד, ובאופן מעשי (וכמובן גם מחשבתי). וב"ה בכל שנה אנו עושים "פירות טיש" בט"ו בשבט, וזהו קצת "מצב" של ט"ו בשבט בעבורי, אבל רוצה אני להכניס יותר פנימיות תוך ה"סדר" הזו, ועל כן אני שואל, באיזה נקודות ראוי להתבונן בשעת האכילת פירות בט"ו בשבט.

תשובה:

א. עיין ספר חמדת ימים (ט"ו בשבט ר"ה לפירות האילן, וסוד התיקון הנעשה בו) וז"ל, יום ט"ו שבט אף כי הוא מימי השובבי"ם אין בו תענית, כי הוא ר"ה לפירות האילן, ובתיקון המעשה אשר יעשה היום על הפירות בו נעשה תיקון צדיק חי עולמים, בסוד הנזכר בזהר בראשית ביומא תליתאה עבדא ארעא איבין מחילא דהאי צדיק, דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ וגו' עץ פרי דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופירין, עושה פרי דא צדיק יסוד

דעלמא. וראוי להרבות פירות בט"ו בשבט ולומר עליהם שירות ותשבחות. ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום הזה ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן כאשר הנהגתי לכל החברים אשר עמדת, ועם כי בדברי כתבי הרב זלה"ה (האריז"ל) לא נמצא מנהג זה, מ"מ לדעתי תיקון נפלא הוא בנגלה ובנסתר. ועיי"ש בהרחבה. והבן שכשם שיש פירות לאילן כן יש פירות לאדם, והן תולדותיו.

ועיין פרי עץ חיים (שער חג השבועות, פ"א) חנוכה בנצח, ופורים בהוד, יצדק מאוד ט"ו בשבט ביסוד (מדת צדיק יסוד עולם, כנ"ל בחמדת ימים). ועיי"ש שהקביל ט"ו באב לט"ו בשבט. ועיין מחברת הקודש שער ט"ו בשבט מהרמ"ע מפאנו. ובגדי ישע על שה"כ, דרושי חנוכה, דרוש א'. וכתבי הרמ"ע מפאנו, מאמר מעין גנים, ח"ב. ומאמר שבתות ה', ח"ב, וז"ל, קדש שבחול, כגון חנוכה ופורים ט"ו בשבט וט"ו באב, שכולן חול ואין בהם קרבן מוסף ולא איסור מלאכה כלל אלא מנהג במקצתן וריח קדושה שבהם מבולעת בחול.

ולכן ע"פ הנ"ל ראוי לתת דגש על מידת צדיק - יסוד. מדת ההתקשרות בנפש. ועיין פרי צדיק, שמות, לט"ו בשבט בהרחבה.

ב. ט"ו בשבט ר"ה לאילן כמ"ש בר"ה (ב, ע"א), שאין מעשרין פירות אילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט, דבאילן אזלינן בתר חנטה. וכן הוא לענין לצאת משנות ערלה, ורבעי. ולענין שביעית נחלקו הפוסקים בדבר. עיין חזו"א, שביעית, סימן ז', ס"ק י"ג. ומאמר מרדכי, שביעית, מאמרים, סימן י"ז.

ובלשון הירושלמי (שביעית, פ"ה, ה"א) הביא שלישי קודם ט"ו בשבט מתעשר לשעבר, אחר ט"ו בשבט מתעשר לבא. והיינו שהכל תלוי בשליש. כי בעומק כל דבר שהביא שלישי ראוי לאכילה כמו מאכל בן דורסאי שהוא שלישי בישול. ובעומק אכילת

וכן על עסק המצוה אמרו (ב"ק, ט, ע"א) א"ר זירא אמר רב הונא, במצוה עד שלישי, וכו', בהידור מצוה עד שלישי במצוה, וכו', במערבא אמרי משמיה דרבי זירא, עד שלישי משלו, מכאן ואילך משל הקב"ה.

וכן צורת עסק ממונו, כמ"ש (ב"מ, מב, ע"א) ואמר רב יצחק, לעולם ישליש אדם את מעותיו, שלישי בקרקע, ושלישי בפרקמטיא, ושליש תחת ידו. ועיי"ש נ, ע"ב, משתות ועד שלישי בטעות מקח. ושם סט, ע"א.

ועל עידן ריתחא אמרו (שם, נט, ע"ב) זלגו עיניו דמעוה, לקה העולם שלישי בזיתים, ושליש בחיטים, ושליש בשעורים. וכן אמרו (סנהדרין, קט, ע"א) מגדל (של דור הפלגה) שלישי נשרף, שלישי נבלע, שלישי קיים.

ולכתחילה אמרו שם (ק"ז, ע"א) ברוך אתה בשדה, שיהיו נכסיך משולשין, שלישי בתבואה, שלישי בזיתים, ושליש בגפנים.

ועוד אמרו (ב"ב, קלג, ע"ב) ת"ר, מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה, עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל, מה עשה יונתן בן עוזיאל, מכר שלישי, והקדיש שלישי, והחזיר לבניו שלישי.

והתבונן עוד רבות בחז"ל הקדושים סוד חלוקת כל דבר לשלש, בבחינת ראש, גויה, בטון, כמ"ש בספ"י.

ועבודת האדם לעלות לשליש העליון, ולא להישאר בשליש האמצעי, וק"ו לא להישאר בשליש תחתון. וזהו מצות מזוזה כמ"ש (מנחות, לג, ע"א) א"ר זירא אמר רב מתנא אמר שמואל, מצוה להניחה בתחילת שלישי העליון.

וזהו עבודת ט"ו בשבט, שכולו תלוי בשליש, לדבוק בשליש העליון, בראש, במוחין, ראשו מגיע השמימה.

שאלה מהארכיון של בלבבי - שאל לבי

אדה"ר שאכל מעץ הדעת נקרא בלשון חז"ל אכילה פגה (עיין סנהדרין, קז, ע"א), כי אילו המתין לשבת הותר לו לאכול מעץ הדעת, כמ"ש באריז"ל. ומכאן ואילך כל מה שאנו אוכלים הוא בבחינת בישול שלישי שהוא בחינת בן דורסאי, מלשון דורס ואוכל. ואין לנו מאכל שהבשיל באופן שלם. ולכך אף ר"ה לאילן תלוי בשליש בישול, ועד שבט איכא ד' חודשים, שהם שלישי השנה.

ומצד כך כל אכילתו הוא בבחינת מש"כ (תהלים, פ, ו) האכלתם לחם דמעה (בחינת אכילה מעץ הדעת) ותשקמו בדמעות "שליש". ולכך במלקות נאמר דין שיהא בו כדי לשלש, ושליש מכה מלפניו, ושני שלישי מאחריו (מכות, פ"ג, מ"ג).

ואמרו (מעשרות, פ"א, מ"ב) מאימתי הפירות חייבות במעשרות וכו', התבואה והזיתים משיכנסו שלישי. ועיין שבת פ, ע"ב. וכן אמרו (חלה, פ"א, מ"ג) ר' אליעזר אומר תבואה שלא הביאה שלישי פטורה מן החלה. ועיין מנחות פ"י, מ"ח. ואמרו (פסחים, מב, ע"ב) ועמילן של טבחים, פת תבואה שלא הביאה שלישי, שמניח על פי קדירה ושואבת הזוהמא. ודו"ק היטב שפחות משליש שואב זוהמא. שורש כל הרע. ומצד כך כל חיבורנו לקב"ה ע"י אמצעי, שלישי, קב"ה אוריתא וישראל. ומשה מקבל התורה בין ישראל לקב"ה. ונעתק מקדושת בכורה, ראשית, לקדושה של שלישי, משה שלישי לרחם. אוריתא תליתאי בירחא תלתאי וכו'.

וכן כל צורת קומתו של אדם ותנועתו באופן של שלישי, כמ"ש (כתובות, קיא, ע"א) שלישי בישיבה, שלישי בעמידה, שלישי בהילוך. ועיי"ש (קיב, ע"א) אכלו שלישי, והפריקו שלישי, ונתנו לפני בהמתן שלישי. וכך כל צורת עולם, שלישי ים, שלישי מדבר, ושליש ישוב. וכן אמרו (גיטין, ע, ע"א) אכול שלישי, ושתה שלישי, והנח שלישי, לכשתכעוס תעמוד על מילואך. והבן שכל מהלך זה תולדת כעס. ולכך בימי אנוש הוצף שלישי העולם.

וכך צורת עסק תורתו כמ"ש (קידושין, ל, ע"א) לעולם ישליש אדם שנותיו, שלישי במקרא, שלישי במשנה, שלישי בתלמוד.